

עברית

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון א', 1 יח"ל, 011107

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

שימו לב: במועד זה השאלון יהיה במתכונת מחברת, כלומר הנבחנים ישיבו על השאלות בגוף השאלון.

השאלון יכלול טקסטים שונים בהיקף כולל של כ- 750 מילים.*

פרק א — הבנה והבעה (50 נקודות)

ייכללו — שאלות (סגורות, פתוחות ומעורבות) על הטקסטים.

השאלות יהיו מהיבטים שונים: תוכן, מבנה ולשון (כולל אמצעים לשוניים-רטוריים).

יבדקו ממדי ההבנה האלה: איתור מידע ואחזור, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת.

כמו כן תיבדק הבנה של תרשים.

— מטלת סיכום של כמה טקסטים (סיכום ממוזג).

לא ייכללו — מטלת כתיבה רחבה (בזיקה לטקסט או שלא בזיקה לטקסט).

פרק ב — אוצר המילים והמשמעים; שם המספר (26 נקודות)

ייכללו — אוצר המילים והמשמעים:

• השאלות בפרק זה יעסקו בסוגי הגדרות, בפרטים דקדוקיים ובמקור המילה.

• משמעויות מילים וצירופים, נרדפות, ניגודיות, לשון מושאלת (מטפורה).

— שם המספר ומילות היחס.

לא ייכללו — השוואה בין מילונים.

— יחסי מילים ומשמעים — אחרים מאלה שצוינו לעיל (כמו פוליסמיה והומונימיה, קולוקציות).

— בתחום שם המספר לא ייכללו: שברים פשוטים, מספרים מעורבים, מספרים שיש בהם

נקודה עשרונית.

— אותיות השימוש.

פרק ג — תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה על הנבחן לבחור בשאלות מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משניהם.

תחביר

ייכללו — סיווג משפטים [פשוט (פועלי), מורכב, איחוי (מאוחד)] מתוך קטע.

— ניתוח המשפט: נושא, נשוא, משלים שם ומשלימי פועל. לא תידרש הבחנה בין משלימי הפועל השונים.

— קשרים לוגיים.

— דיבור ישיר ודיבור עקיף.

לא ייכללו — משפט שמני.

— תקינות — פיסוק והתאם.

— שינוי סדר מילים במשפט על פי הנחיות נתונות; עמידה על הבדל במשמעות כתוצאה משינוי הסדר.

— צירופי סמיכות וצירופי שם עצם ותוארו (הבחנה ביניהם, המרות, יידוע וריבוי).

* גם במועד זה, כדי להקל על תלמידים לקויי למידה, הגופן מוגדל, אולם היקף הטקסטים אינו משתנה.

מערכת הצורות*

ייכללו — זיהוי שורש בפעלים ובשמות, בגזרת השלמים (כולל מרובעים) ובגזרת חסרי פ"נ.

— שמות פעולה.

— ניתוח ונטייה של פעלים.

— סביל / פעיל (ניתוח, המרה ושימושים).

— ניתוח ומיון של שמות לפי דרכי תצורה: שורש ומשקל, בסיס וצורן סופי.

— צורני גזירה וצורני נטייה — משמעויותיהם וההבחנה ביניהם.

— משמעויות של משקלים.

— חלקי דיבר, שימושי הבינוני.

לא ייכללו — גזרת חפי"צ.

— תקינות בצורות השם.

— הלחם בסיסים.

— שאילה מלעז.

— תקינות בצורות הפועל.

— משמעויות בניינים (חוץ מסביל / פעיל).

הערה: השאלות בפרקים ב-ג יהיו במידת האפשר בהקשר של הטקסט.

---

* כל צורה מהגזרות שאינן מגזרת השלמים (פועל או שם) הנוטה על דרך השלמים עשויה להיכלל במבחן (כמו פֶּנּוּן, יִסְלַל).

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון ב', 1 יח"ל, 011108

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר **שלא** ייכלל במבחן.

המבחן יכלול מאמר טיעון בהיקף של עד כ-800 מילים.

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

א: הבנה (20 נקודות)

ייכללו – שאלות על המאמר מהיבטים שונים: תוכן, מבנה ולשון.

יבדקו:

- ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת.
- רכיבים המאפיינים טקסט טיעון, כגון טענה והנמקה, טענות מנוגדות והסתייגויות.
- אמצעים רטוריים, כגון מילים טעונות (בעלות קונוטציות), הרחבת משמעות, מילים מעצימות, שימוש בלשון דיבור, חזרות, לשון ציורית, פנייה לנמען.

לא ייכללו – שימוש במילים ארכאיות ובניבים, שבירת צירופים כבולים, רימוזים (אלוזיות), סגי נהור,

סתמיות, שאלות רטוריות.

ב: הבעה (30 נקודות)

תיכללו – כתיבת מאמר טיעון בהיקף של כעמוד וחצי.

טקסטים מן המקורות – פרק זה **לא ייכלל** בשאלון זה.

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה יש לענות על שלוש שאלות: על שאלת חובה אחת ועל שתי שאלות בחירה מבין ארבע.

- ייכללו** –
- סוגי המשפטים: פשוט, איחוי (מאוחד), מורכב, משפטים בעלי חלקים כוללים.
  - זיהוי תפקידים תחביריים של מילים ושל חלקים במשפטים נתונים ובמאמר.
  - הבנת המשמעות והתפקיד הרטורי של מבנים תחביריים שונים במאמר.
  - קשרים לוגיים (זיהוי והמרה); תפקידן של מילות קישור.
  - המרות של מבנים תחביריים במבנים תחביריים אחרים ועמידה על הבדלי התפקוד ביניהם.
  - תקינות – זיהוי מבנים תחביריים משובשים (כגון בהתאם, ביידוע, במילות קישור, במילות שעבוד ובהצרכה) ותיקונם.

לא ייכללו – ניתוח משפטים חסרים.

— ניתוח משפטים בעלי חלק ייחוד.

— ניתוח פסוקית מצומצמת.

— קריאה, פנייה.

— מבנים דו־משמעיים מבחינה תחבירית ושכתובם למבנים חד־משמעיים.

— משפטים בעלי נושא סתמי.

— פסוקית נושא.

שים לב: ראה המשך בעמוד הבא.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ייכללו שלוש שאלות: שאלת חובה אחת (על פעלים ושמות) וכן שתי שאלות בחירה מבין ארבע (מתחום הפועל, מתחום השם או משניהם).

ייכללו**בפועל**

- ניתוח ונטייה של פעלים מגזרות שונות.
- זיהוי, הבנה וניתוח של פעלים (לא מנוקדים) מן המאמר.
- צורות הבינוני – תפקידיהן השונים.
- פעלים בעלי שורשים תנייניים.
- פעלים בעלי שורשים גזרי שם.
- תקינות (זיהוי, תיקון והסבר).

בשם

- מיון שמות לפי דרכי תצורה והסבר של דרך התצורה.
- זיהוי, הבנה וניתוח של שמות (לא מנוקדים) מן המאמר.
- צורני נטייה וצורני גזירה.
- שמות פעולה – בניין וגזרה.
- שמות בעלי שורשים תנייניים.
- משמעויות המשקלים והצורנים.

לא ייכללו

- פעלים ושמות מגזרת ע"ע*.
- פעלים ושמות מגזרת נחי פ"א*.
- פעלים ושמות מגזרת חסרי פי"צ*.
- שאילה מלעז.
- תקינות בתחום השם.

---

* בבחינה עשויות להיכלל צורות השייכות לגזרות שהופחתו במיקוד אך נוטות על דרך השלמים (כגון סְבִיבָה, אֶהְבֵּתִי).

הבנה, הבעה ולשון, שאלון ב', 1 יח"ל, 011108, שאלון מותאם — עדכון למועד קיץ תשע"ב

בשאלון זה רשימת הנושאים קבועה, ואין בה צמצום נוסף.

להלן עדכון למועד קיץ תשע"ב:

במועד זה **לא ייכלל** פרק ג — (שבחלק I) — "טקסטים מן המקורות".

הנקודות בחלק I — הבנה והבעה — יהיו:

פרק א — הבנה — 20 נקודות (ארבע שאלות סך הכול)

פרק ב — הבעה — 30 נקודות

50 נקודות

הנקודות בחלק II — תחביר — 24 נקודות (הנבחן יענה על שלוש שאלות מבין חמש)

הנקודות בחלק III — מערכת הצורות — לא יחול כל שינוי

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, שאלון א', 1 יח"ל, 011105

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

שימו לב: במועד זה השאלון יהיה במתכונת מחברת, כלומר הנבחנים ישיבו על השאלות בגוף השאלון.

פרק א — הבנה והבעה (50 נקודות)

- * מאמר בהיקף של כ-500 מילים (טקסט מידע), וכן טקסטים בלתי מילוליים כגון תרשים, תמונות וטבלה.
- * שאלות הבנה על הטקסטים (בהקשר לוקלי ובהקשר גלובלי) בכל הממדים: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת
- * פירושי מילים וביטויים, הצטרפות מילים
- * הבנת אזכורים

מטלת הבעה

- * כתיבה בזיקה לטקסט (כגון הבעת דעה, כתיבת מכתב, הודעה או הזמנה)

פרק ב — הפועל (10 נקודות)

- * נטייה של פעלים מגזרת השלמים בכל הבניינים, על פי שורשים נתונים בהקשר נתון
- * המרה של פועל בפועל (כגון שינוי בזמן, בגוף, במין, במספר, בבניין)
- * המרה של פועל בשם פועל, ולהפך
- * המרה של פועל בשם פעולה, ולהפך

לא ייכללו:

- המרה של פעיל בסביל ושל סביל בפעיל
- מציאת שורש המשותף למילים אחדות בטקסט (צורה ומשמעות)

פרק ג — שם העצם (10 נקודות)

- * הריבוי בשם (זכר ונקבה)
- * המרה מיחיד לרבים, ולהפך
- * הבנת המשמעות של כינויי קניין בשם (כינוי חבור וכינוי פרוד)

לא ייכללו:

- תצורת שורש ומשקל
- משמעויות המשקלים

פרק ד – שם המספר (5 נקודות)

* הבחנה בין זכר לנקבה במספר מונה (לרבות מספר סתמי)

לא ייכללו:

— מילות היחס

— מספר סודר

פרק ה – תחביר (25 נקודות)

השאלות יעסקו ב:

- * התאמה במין ובמספר בין נשוא לנושא
- * התאמה במין, במספר וביידוע בין שם תואר לשם עצם
- * המרה מדיבור ישיר לדיבור עקיף, ולהפך
- * השלמת מילות קישור במשפטים נתונים
- * השלמת ה"א היידוע
- * המרה ממשפטי שאלה למשפטי חיווי, ולהפך
- * המרה ממשפט שמני בהווה למשפט שמני בעבר ובעתיד
- * משפטי קיום **יש/אין** בשלושת הזמנים (יש/אין שיעור, [לא] היה/יהיה שיעור)

לא ייכללו:

- משפטי שייכות – **יש ל / אין ל** בשלושת הזמנים (יש / אין לרות שיעור, [לא] היה / יהיה לרות שיעור)
- המרה ממשפט שיש בו צורת ציווי למשפט שיש בו פועל בעתיד
- המרה ממשפט סתמי למשפט שהנושא בו מפורש
- המרה מסביל לפעיל, ולהפך

הערה: השאלות בפרקים ב-ה יהיו במידת האפשר בהקשר לטקסטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, שאלון ב', 1 יח"ל, 011106

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר **שלא** ייכלל במבחן.

פרק א — הבנה והבעה (50 נקודות)

ייכללו:

- * שני טקסטים בהיקף כולל של כ-700 מילים (מאמר טיעון וטקסט נלווה) וכן טקסט בלתי מילולי.
- * שאלות ההבנה:
- * הבנה גלובלית של נושא, של טענה מרכזית (מטקסט אחד או מכמה טקסטים), של נימוקים ושל טענות מנוגדות
- * הבנה לוקלית של פסקות, של משפטים, של מילים
- * הבנת רעיונות משותפים לטקסטים
- * הבנה של התוכן הגלוי ושל המסר הסמוי בממדים האלה: איתור מידע, הערכה, פרשנות וביקורת
- * פירושי מילים וביטויים

מטלת ההבעה:

- * הבעת דעה / תגובה וביסוסה, טענה והנמקתה

לא ייכללו:

- אזכורים
- הבנת ערך מילוני
- כתיבה שלא בזיקה לטקסט
- המרה מסוגה לסוגה
- סיכום

פרק ב — תחביר (25 נקודות)

- * סוגי המשפטים: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד/מחובר), משפט בעל חלקים כוללים — הבחנה ביניהם ותחימה
- * זיהוי התפקיד התחבירי של חלקי המשפט הפועלי והשמני:
- * נושא, נשוא, משלימים: לוואי, משלימי הפועל (לא תידרש הבחנה בין משלימי הפועל).
- * אוגד — הפועל "להיות" בעבר או בעתיד
- * המרות של משפטים על פי קשרים לוגיים
- * הרכבה ויצירה של מבנים תחביריים, כולל שיבוץ מילות קישור
- * כתיבת משפטים עם מילות קישור (כגון "מי ש...", "מה ש...")

לא ייכללו:

- סמיכות
- פירוק משפטים
- תקינות של מבנים תחביריים (סדר מילים והתאם)

פרק ג – מערכת הצורות (25 נקודות)

בפרק זה שני חלקים – חלק I שאלות חובה

חלק II שאלות בחירה

I שאלות חובה

- * זיהוי שורש של פעלים ושל שמות מגזרת השלמים ומן הגזרות: נחי פי"ו, נחי עי"ו, נחי לי"ה, נחי ל"א, נחי פ"א
- * המרה של פועל או של שם-פועל בשם, ולהפך; המרה של פועל בפועל
- * מיון שמות לפי דרכי תצורה [שורש ומשקל, בסיס וצורן]; זיהוי מילים שאולות

לא ייכללו

- חסרי פ"נ, חסרי פי"צ, ע"ע, מרובעים
- גזירה משם לועזי (לטלפן) וגזירה משם עברי (לכפתר, לתכנת)
- הלחמים והרכבים

II שאלות בחירה (את השאלות אפשר לבחור מתחום הפועל או מתחום השם או משניהם)**הפועל**

- * יצירת פעלים והטייתם לפי שורש, בתוך משפטים נתונים
- * הבחנה בין משמעויות של צורות פועל בהווה (כפועל, כשם תואר וכשם)
- * מילות יחס מוצרכות – נטייה ושימוש תקין

לא ייכללו

- חסרי פ"נ, חסרי פי"צ, ע"ע, מרובעים
- תקינות בצורות הפועל

השם

- * ניתוח ומיון של שמות לפי דרכי תצורה [שורש ומשקל, בסיס וצורן]; זיהוי מילים שאולות.
- * תצורת השם על דרך שורש ומשקל
- * משמעויות המשקלים והצורנים
- * בנייה של שמות על פי שורשים נתונים, בתוך הקשר

לא ייכללו

- חסרי פ"נ, חסרי פי"צ, ע"ע, מרובעים
- הלחמים והרכבים
- תקינות בצורות השם

הערה: השאלות בפרקים ב-ג יהיו במידת האפשר בהקשר לטקסטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון (לבתי"ס עצמאיים), שאלון א', 1 יח"ל, 011113

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

שימו לב: במועד זה השאלון יהיה במתכונת מחברת, כלומר הנבחנים ישיבו על השאלות בגוף השאלון. השאלון יכלול מאמר מרכזי וקטעים נלווים (כגון קטעי מידע ואיורים) בהיקף של כ- 750 מילים סך הכול.

פרק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

ייכללו — שאלות (סגורות, פתוחות ומעורבות) על המאמר המרכזי ועל הקטעים הנלווים. השאלות יהיו מהיבטים שונים: תוכן, מבנה ולשון. ייבדקו ממדי ההבנה האלה: איתור מידע ואחזורו, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת. — מטלת סיכום (רגיל או בורר) של המידע הכלול במאמר ובקטעים הנלווים, שיתאים לבמה נתונה (כגון ערך אנציקלופדי, דף מידע).

לא ייכללו — מטלת כתיבה רחבה (בזיקה לטקסט או שלא בזיקה לטקסט).

פרק שני — אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות היחס (26 נקודות)

ייכללו — אוצר המילים והמשמעים:
* דרכי ההגדרה המילונית.
* סימני המילון (כגון מין דקדוקי, נטייה)*
* פירושי מילים וצירופים.
* מושגים מתחום יחסי המילים והמשמעים: נרדפות, ניגודיות, היכללות, קולוקציות, מטפורות (לשון ציורית).

— שם המספר.

לא ייכללו — מושגים מתחום יחסי המילים והמשמעים שלא פורטו לעיל.

— אותיות השימוש.

— מילות היחס.

— בתחום שם המספר לא ייכללו: שברים פשוטים, מספרים מעורבים, מספרים שיש בהם נקודה עשרונית.

* תידרש השוואה בין שני ערכים מילוניים.

פרק שלישי – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה על הנבחן לבחור בשאלות מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משניהם.

תחביר

- יכללו** – סוגי המשפטים: פשוט (פועלי), מורכב, איחוי (מאוחד).
- עיקרי המשפט במשפט פועלי: נושא, נשוא, משלים שם (לוואי), משלימי פועל (לא תידרש הבחנה בין משלימי הפועל השונים).
- קשרים לוגיים.
- צירופי סמיכות (יידוע וריבוי); הבחנה בין צירוף סמיכות ובין שם ותוארו.
- המרות: דיבור ישיר ודיבור עקיף.

- לא יכללו** – משפט שמני.
- סדר מילים.
- תקינות – פיסוק והתאם.

מערכת הצורות*

- יכללו** – זיהוי שורש בפעלים ובשמות.
- ניתוח ונטייה של פעלים.
- שמות פעולה.
- ניתוח ומיון של שמות לפי דרכי תצורה: שורש ומשקל, בסיס וצורן סופי.
- שאילה מלעז.
- משמעויות הבניינים: פעיל וסביל בלבד.
- משמעויות המשקלים.
- משמעויות הצורנים.
- חלקי דיבור ושימושי הבינוני.
- תקינות בצורות הפועל.

לא יכללו

- פעלים ושמות מגזרת חסרי פי"צ.
- צורני גזירה וצורני נטייה.
- תקינות בתחום השם.
- משמעויות הבניינים: משמעויות אחרות מאלה שצוינו לעיל.
- הלחם בסיסים.

הערה: השאלות בפרק השני ובפרק השלישי יהיו במידת האפשר בהקשר של הטקסט.

---

* השורשים יהיו מגזרת השלמים (כולל שורשים מרובעים) ומגזרת חסרי פ"נ בלבד.

עם זאת, כל צורה מהגזרות האחרות (פועל או שם) הנוטה על דרך השלמים עשויה להיכלל במבחן (כגון כָּוַן, יִסְלַל).

עברית: הבנה, הבעה ולשון (לבתי"ס עצמאיים) שאלון ב', 1 יח"ל, 011114

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

המבחן יכלול מאמר טיעון בהיקף של כ-800 מילים.

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

א: הבנה (25 נקודות)

- ייכללו:** שאלות על המאמר (סגורות, פתוחות ומעורבות). השאלות יהיו מהיבטים שונים: תוכן, מבנה, לשון ואמצעים רטוריים.
- ייבדקו ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת.
- כמו כן השאלות יעסקו ברכיבים שונים המאפיינים טקסט טיעון, כגון טענה וביסוסה, טענות נגד והפרכתן.
- לא ייכללו:** שאלות על האמצעים הרטוריים האלה: הומונימיה, שימוש במילים ארכאיות, שבירת קולוקציות, משמעות נלווית (קונוטציה).

ב: הבעה (25 נקודות)

- תיכללו:** כתיבת מאמר טיעון בהיקף של כעמוד וחצי. בכתיבת המאמר יש לכלול את רכיבי הטיעון (ראה פרק הבנה), וכן אמצעים רטוריים לשכנוע.

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה יש לענות על ארבע שאלות: על שאלת חובה אחת ועל שלוש שאלות בחירה.

- ייכללו** — משפטים מהסוגים האלה: פשוט, איחוי (מאוחד), מורכב, וכן משפטים בעלי נושא סתמי ומשפטים בעלי חלקים כוללים.
- זיהוי התפקיד התחבירי של חלקי המשפט.
- קשרים לוגיים.
- המרות של מבנים תחביריים במבנים תחביריים אחרים, ועמידה על הבדלי התפקוד ביניהם.
- הערה: השאלות עשויות לכלול גם סיווג משפטים וניתוחם וגם המרות.

- לא ייכללו** — ניתוח משפטים חסרים.
- ניתוח משפטים בעלי חלק ייחוד.
- ניתוח פסוקית מצומצמת.
- תקינות.
- דר־משמעות.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ייכללו שלוש שאלות: שאלת חובה אחת (על פעלים ושמות),
וכן שתי שאלות בחירה מבין ארבע (מתחום הפועל, מתחום השם או משניהם).

ייכללו

בפועל: — ניתוח ונטייה של פעלים מגזרות שונות.

בשם: — ניתוח דרכי תצורה של שמות, והסבר דרך התצורה.

— שאילה מלעז.

— שמות פעולה.

— משמעויות הצורנים.

לא ייכללו

— פעלים ושמות מגזרת חפי"צ*.

— פעלים ושמות מגזרת נחי ל"א*.

— פעלים ושמות שיש בהם עיצורים גרוניים*.

— תקינות בתחום השם והפועל.

— שורשים תנייניים.

— משמעויות המשקלים.

הערה: השאלות בפרק השני ובפרק השלישי יהיו במידת האפשר בהקשר של הטקסט.

---

* בבחינה עשויות להיכלל צורות השייכות לגזרות שלא ייכללו, אך נוטות על דרך השלמים (כגון יוֹצֵר, פְּתוּחִים).